

Listerioza

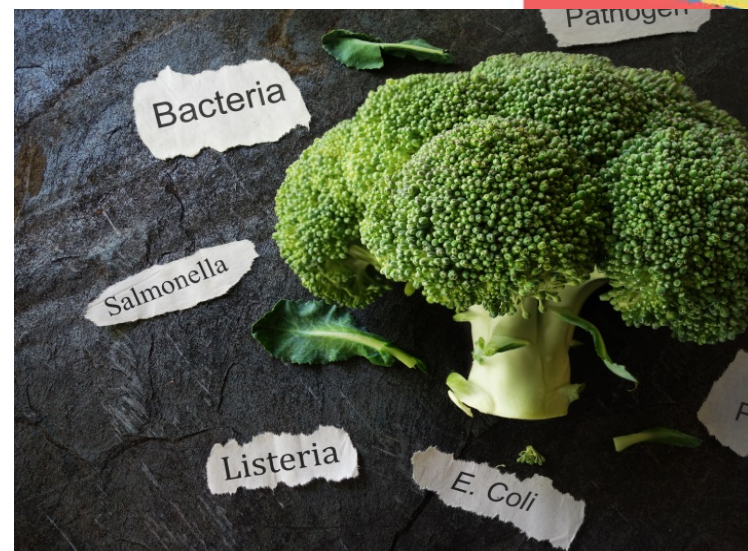
Teresa Kłapeć

Jest to choroba zakaźna ludzi i zwierząt (zoonoza), wielopostaciowa, wykryta po raz pierwszy u człowieka w 1939 roku w Danii.

Czynnikiem etiologicznym objawów chorobowych zarówno u ludzi jak i u zwierząt jest *Listeria monocytogenes*.

Za chorobotwórczy, zwłaszcza dla zwierząt uważa się także gatunek *Listeria ivanovii*.

Do zakażeń dochodzi najczęściej przez przewód pokarmowy i górne drogi oddechowe.

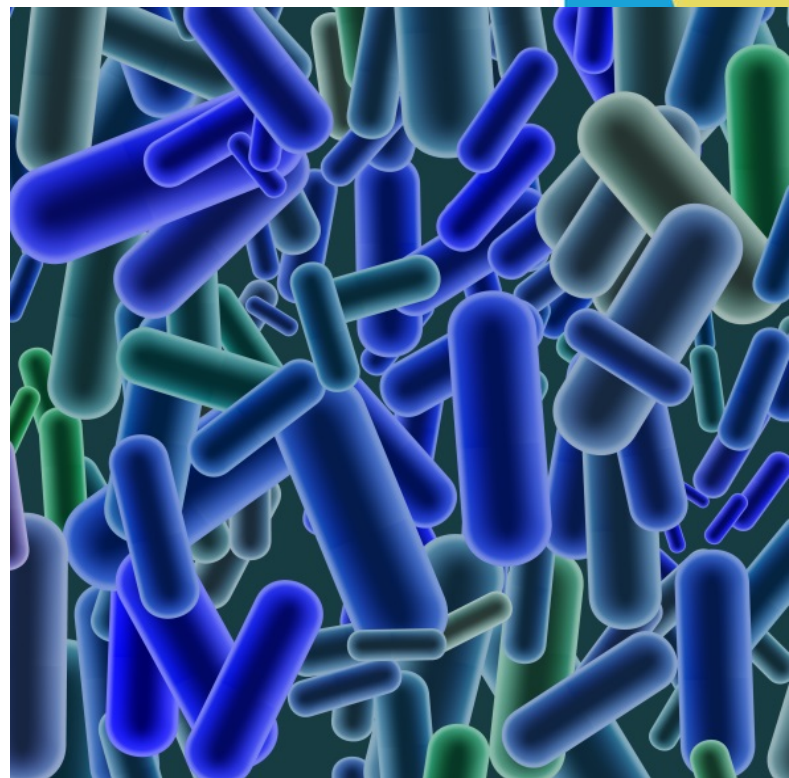

Bakterie *Listeria monocytogenes*

Małe, Gram-dodatnie pałeczki, ruchliwe, nie wytwarzające przetrwalników.

Rosną w szerokim zakresie temperatur (od 1 do 45°C), przy pH od 4,3 do 9,6, tolerują wysokie stężenie soli (10%).

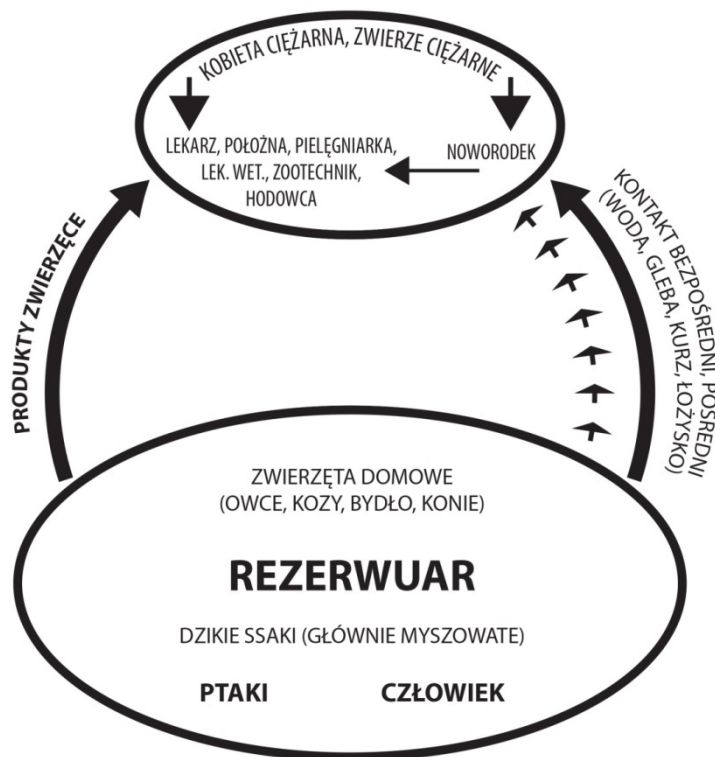
Są wrażliwe na ogólnie stosowane środki dezynfekcyjne.

- Zakażone zwierzęta domowe (owce, kozy, bydło, konie) i dzikie (głównie myszowate).
- Człowiek.
- Produkty pochodzenia zwierzęcego: mięso, mleko, sery (pleśniowe), pasztety, wędzone ryby, sałatki rybne.
- Gleba, woda, ścieki, pasze dla zwierząt (kiszonki).
- Surowe owoce i warzywa, soki owocowe.
- Odchody ludzi i zwierząt.

Mechanizm rozprzestrzeniania się listeriozy

Źródło: Zbigniew Anusz: Podstawy epidemiologii i kliniki chorób zakaźnych,
PZWL Warszawa 1977

W paszy dla zwierząt przeżywa:

- ok. 1 miesiąca w lecie,
- ok. 3-4 miesiące w zimie.

W kiszonce o pH wyższym niż 5 może nawet się namnażać.

W wilgotnym kale przeżywa ok. 18 miesięcy.

W wysuszonym kale przeżywa 2 lata.

W glebie przeżywa 2 lata.

W warunkach laboratoryjnych ginie w temp. 60°C po 30 minutach.

Występuje na całym świecie, jako sporadyczne zatrucia pokarmowe lub okresowo w postaci ognisk epidemicznych.

W Polsce notuje się od kilkudziesięciu do kilkuset przypadków rocznie.

Liczba przypadków listeriozy w Polsce, w ostatnich latach: 83 - 2014; 69 - 2015; 101 - 2016; 123 - 2017 (dane wg. meldunków NIZP-PZH).

Listerioza znajduje się na liście chorób zakaźnych i podlega obowiązkowi zgłaszania i rejestracji.

Kto jest narażony na zachorowanie

- Osoby z grupy ryzyka, m.in. kobiety w ciąży.
- Noworodki.
- Osoby starsze i o obniżonej odporności.
- Osoby zakażone wirusem HIV i chorzy na AIDS.
- Osoby leczone immunosupresyjnie (np. po przeszczepach).
- Osoby długotrwale przyjmujący antybiotyki, u których przebieg choroby jest znacznie cięższy.

Obraz kliniczny jak i przebieg choroby jest bardzo różnorodny.

Listerioza centralnego układu nerwowego

(postać najczęściej występująca u dorosłych)

- Ropne zapalenie opon mózgowych.
- Zapalenie opon mózgowych i mózgu.
- Ropnie mózgu.

Ta postać listeriozy jest bardzo ciężka, śmiertelność dochodzi do 70%.

Listerioza kobiet ciężarnych

Przebiega najczęściej bezobjawowo lub mogą pojawić się objawy grypopodobne, po porodzie często samoistnie ustępuje.

Bakterie przechodzące przez łożysko do płodu, powodują przewlekłe zapalenie narządu rodnego, ronienie lub przedwczesne porody.

Listerioza noworodków

Ta postać listeriozy jest najczęstszą przyczyną zgonów noworodków i uszkodzeń płodów.

U noworodków występują zaburzenia w oddychaniu i krążeniu, sinica, na skórze noworodka i podniebieniu pojawiają się guzowate twory (granulomatoma).

Choroba ma przebieg ostry, noworodek umiera w okresie od kilku minut do kilku dni po porodzie.

Inne postacie listeriozy

- Anginowo-posocznicowa.
- Oczno-węzłowa (zapalenie spojówek, obrzęk powiek, obrzęk węzłów szyjnych i pachwinowych).
- Listerioza płuc.
- Listerioza skóry.
- Listeriozowe zapalenia wsierdza i osierdza.

- Przestrzeganie zasad higieny.
- Niespożywanie surowego mięsa.
- Krótkie przechowywanie w lodówce wyrobów garmażeryjnych i produktów niepasteryzowanych (2-3 dni).
- Zapewnienie właściwego nadzoru sanitarno-wet. nad przetwórstwem i dystrybucją żywności.
- Systematyczne niszczenie gryzoni.

- Często notowana u przeżuwaczy (bydło, owce, kozy).
- Do zachorowania dochodzi w wyniku karmienia zanieczyszczonymi kiszonkami.
- U wszystkich gatunków zwierząt zakażenie bakteriami *Listeria* prowadzi do zapalenia łożyska i macicy, co jest przyczyną ronień (najczęściej w 4-7 miesiącu ciąży), przedwczesnych porodów i śmierci płodu.
- U świń mogą występować zakażenia bezobjawowe, ale także posocznica i postać nerwowa (do zakażeń dochodzi drogą pokarmową, oddechową oraz przez spojówki).
- Na zakażenie narażone są również psy, koty, drób, ryby, ptaki i owady.